

Terepasztali modellezés

Településfejlődés

Készítette: Dohány-Juhos Nikolett, földrajzszakos tanárjelölt, 2018

1. Téma tantervben elfoglalt helye

A városfejlődés „Társadalmi folyamatok a 21. század elején” tematikai egységen belül kerül tanításra 10. évfolyamon, a településtípusok-urbanizáció részegységénél. Épít arra az előzetes tudásra, amelyet korábban a településtípusokról és szerepekről tanultak a diákok.

2. Tananyag

A tananyag egyrésztől végigmegy a városfejlődés különböző szakaszain, másrésztől figyelembe veszi a város körülötte térségek és egyéb települések ezekkel egyidejű változásait, tehát nemcsak a városfejlődésre, hanem a kisebb települések fejlődésére is tekintettel van.

Az első szakaszban az ipari forradalom hatására bekövetkezett városfejlődéssel egyidejűleg a környező településekről emberek áramlanak a városokba. (Fontos fogalmak: városodás, városiasodás, urbanizáció) A környező települések lélekszáma csökken, ezzel együtt az ott megművelt területek is.

A második szakasz fontos fogalmai a szuburbanizáció és az agglomeráció– ezek szintén hatással vannak mind a városra, mind a környező településekre. Az agglomeráció kialakulásának fontos feltétele a biztosított ingázási lehetőség, így az infrastruktúra fejlődése (pl. közutak építése, tömegközlekedési eszközök fejlődése, stb.). Megjelennek az alvó- és bolygóvárosok.

A harmadik szakaszban a közlekedés és tömegkommunikáció hatással van a még messzebb lévő településekre: nyitottá válik a lehetőség a nyugodt környezetre messze a várostól, úgy, hogy közben megoldható legyen a város funkcióinak kihasználása (pl. elérhető kórház, oktatási intézmény, stb.). Mindehhez elengedhetetlen nemcsak a város, de a céltelepülések infrastrukturális fejlődése. Fontos fogalom a dezurbanizáció (ellenurbanizáció).

A negyedik szakaszt a városok ismételt fejlődése, a város élhetőségének növekedése (pl. parkok megjelenése, felújító munkák, stb.) váltja ki – ez a reurbanizáció.

3. Modell létrehozásának leírása

A modell létrehozásánál figyelemmel voltam arra, hogy az anyagi költségei ne legyenek magasak és többségében újrahasznosított anyagokból is kivitelezhető legyen. Ez azért fontos, mert így megoldható 8-9 modellalap létrehozása és ezzel együtt a tanórán 4 fős csoportokban csoportmunka alkalmazása dinamikus modellezéssel.

Alapanyagok: karton, szigetelőszalagok, kupakok, papír, bábuanyag (gyöngy, gyurma stb.), ragasztó, szívószál (egyéb szükséges eszköz az olló, filctoll)

Modell elkészítése: A különböző települések épületeinek, infrastruktúrájának és lakóinak „elkészítése”. Lehetséges a házakat papírból hajtogatni, azonban a kupakok könnyebben mozgathatók. Fontos, hogyha a különböző épülettípusok kupakból készülnek, akkor egyértelműen elkülönüljenek a jelölések. A feladat biztos végrehajtásához kell jelkulcs is. A cél a mozgathatóság, hogy a fejlődés különböző szakaszaiban is tudjuk ábrázolni a települések adott képét, így az elemek többségét nem szükséges előre rögzíteni a kartonra, azokat majd a fejlődés ábrázolásakor a diákok teszik rá.

Cél: A tanulók úgy ismerkedjenek meg a tananyaggal, hogy értsék a történések sorrendjét és az összefüggéseket – pl. azért lesz kevesebb ember a városban, mert megjelennek az agglomerációs települések és az ottani lélekszám növekszik vagy azért tudnak az emberek messzebbre költözni a várostól, mert a megfelelő közlekedés lehetővé teszi a napi ingázást.

4. Feladatleírás és órai elvégzése:

A tanulók csoportban dolgozva vizsgálnák meg a településfejlődést. Kiadott szöveg alapján kellene végighaladniuk a történeten és mindegyik részlet után fotódokumentálni a települések adott állapotát, majd lejegyezni milyen változások érték.

A feladat időbeosztása a következő:

Idő (perc)	Tevékenység/feladat
3	Feladat ismertetése és az eszközök megismerése, jelkulcs megismerése
4	Modell „alapállapotba” történő előkészítése, a legelső szöveg (ez még tanári irányítással, közösen, a feladat megértésének ellenőrzéseként) (a)
4	Első szakasz szöveg alapján történő végrehajtása, dokumentálása (b)
4	Második szakasz szöveg alapján történő végrehajtása, dokumentálása (c)
4	Harmadik szakasz szöveg alapján történő végrehajtása, dokumentálása (d)
4	Negyedik szakasz szöveg alapján történő végrehajtása, dokumentálása (e)
4	Szakaszokhoz kötött fogalmak rögzítése

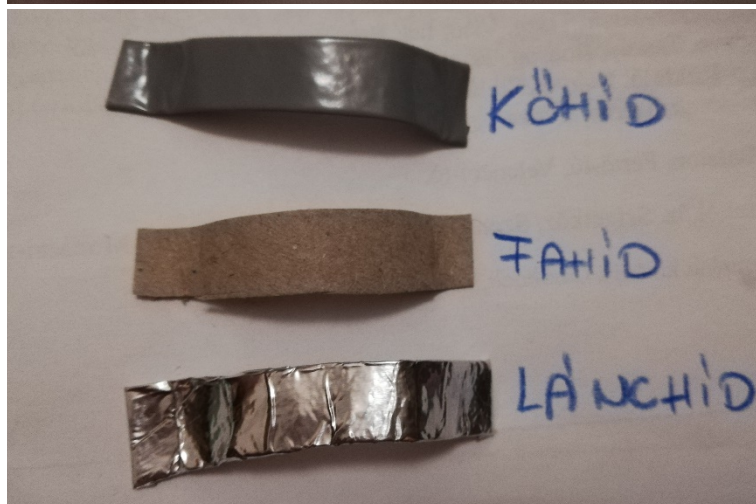
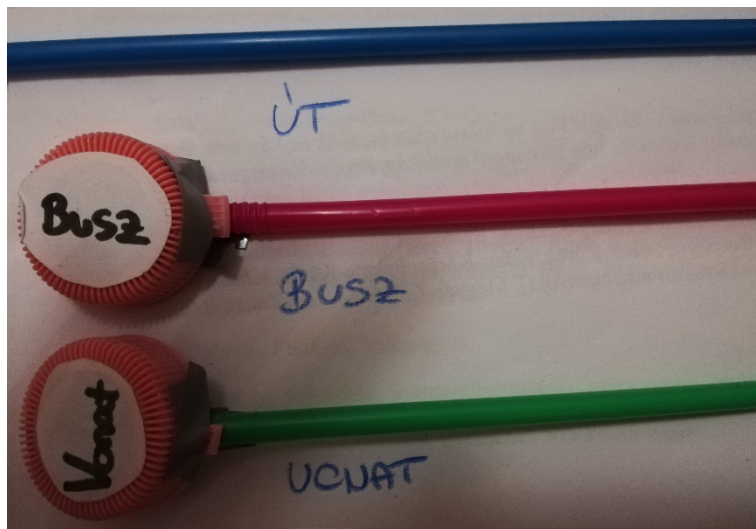
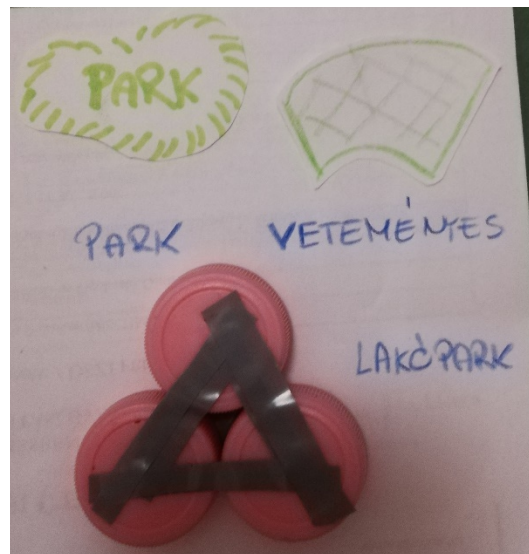
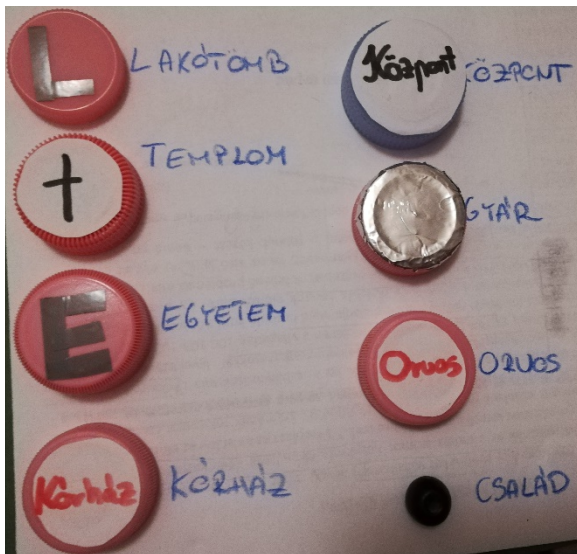
Feladatlap

- A. A Piros nevű várost még évszázadokkal korábban a Kék-folyó bal partján egy folyókanyarban alapították meg kereskedők: 10 család lakja (négy család a folyó jobb, hat család a folyó bal partján). A város közepén található tér a központ, amely mellett egy orvosi ház, három lakóháztömb és a templom található. Egy fahíd vezet át a folyó jobb partjára, ahol még két lakóháztömb áll veteményessel. Nem sokkal messzebb a Kerek erdőtől délre található Sárga falu, amely aprócska, mindösszesen 2 család lakja: egy veteményes, egy lakóháztömb és egy templom alkotja. Piros várostól északra, a folyó és a Nagy-hegység között alapították a környező településekkel egyszerre Zöld falut, ahol két veteményesben termelnek két lakóháztömb lakói (3 család). Nekik is van templomuk. Fekete város délkeletre található Piros várostól, a Pici-tó partján: templomát három lakóháztömb veszi körbe, ahol 4 család él.
- B. Az ipari forradalom hatására Piros város rohamos fejlődése kezdődik meg: a fahíd mellé épül egy kőhíd, amelyen keresztül a város frissen alapított 3 gyárába könnyen eljutnak

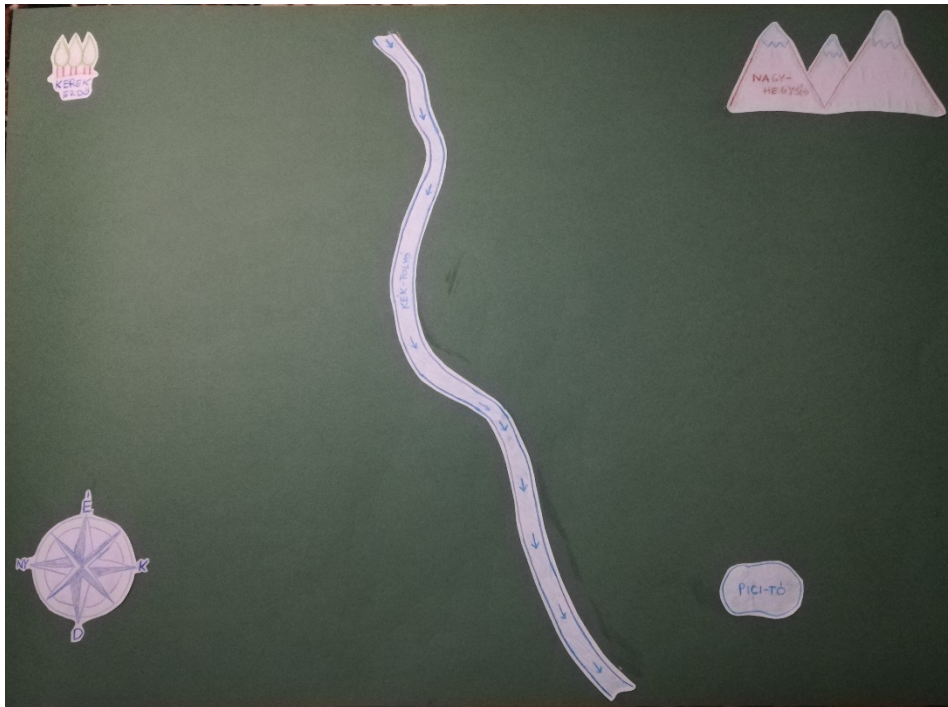
a dolgozók – az egyik gyárat a régi veteményes helyére húzzák fel. A gyárak mellett 2 lakóháztömb épül, ahová a három környező településről 1-1 család költözik be. A híd másik oldalára is épült egy új lakóháztömb, ahová Fekete városból költözött be egy család. A város növekvő népességének ellátásra az orvos régi házára ráépül egy kórház.

- C. Piros város kissé zsúfolt lett: néhányan elvagyódtak, de a munkájuk a gyárakba kötötte őket. Szerencsére kiépült egy buszállomás a gyárakhoz, az innen induló buszjárat pedig Sárga faluba vitte az embereket. Így lehetővé vált, hogy három család kiköltözzön oda – 2 új lakóháztömb épült a faluban a régi veteményes helyén. Mivel a busz útba ejtette, így a város szélén, nagyjából a Sárga faluba vezető út felénél alapítottak egy lakóparkot, ahová kiköltözött 2 család a központból. Piros város temploma mellett egy buszállomás létesült, ahonnan a busszal egészen Zöld faluig lehetett jutni: itt is épült 2 új lakóháztömb a kiköltöző 2 családnak, illetve alapítottak itt egy egyetemet, mivel felszámolták a veteményeseket és a felszabaduló helyen lett elég hely. Kék-folyón a régi fahíd lebontásra került és egy korszerű lánchíd került felhúzásra, így Piros városon keresztül akár Sárga faluból is érkezhettek a Zöld falui egyetemre emberek.
- D. Fekete város fejlesztette a közútjait, így könnyen el lehetett jutni jó minőségi úton Zöld faluba és Piros városba. A templom mellé még egy Piros városba vezető vonatvonalat is felhúztak, ezzel biztosítva a gyors közlekedést a távoli városba. Piros város zsúfolt utcáiról 2 család is kiköltözött Fekete városba, ahol 2 új lakóháztömb épült.
- E. Piros város egyik régi gyárat bezárták, a helyén egy lakóparkot húztak fel. A régi központi tértől, a piac tértől délebbre nyitottak egy parkot, mivel az emberek hiányolták a zöld felületeket. A szépülő városba minden környező településről beköltözött 2 család és a templom mellett az egyik lakóháztömb, a helyhiány miatt, emeletessé került átépítésre.

Mellékletek:

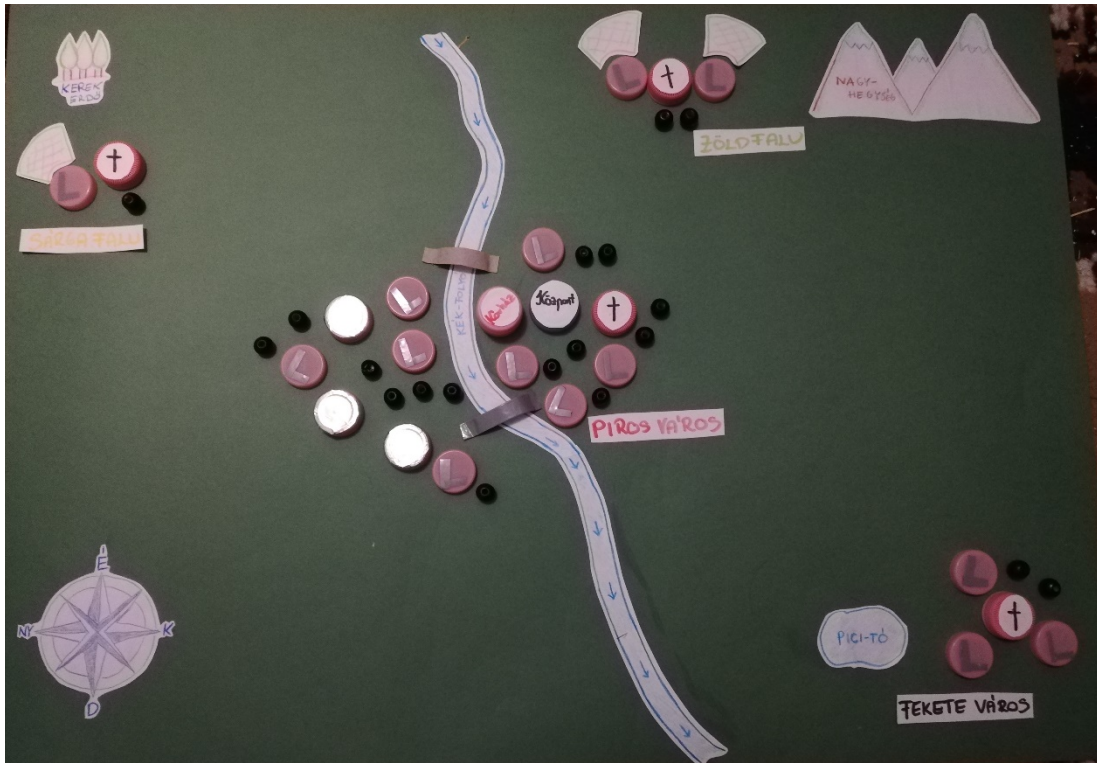
Jelkulcs

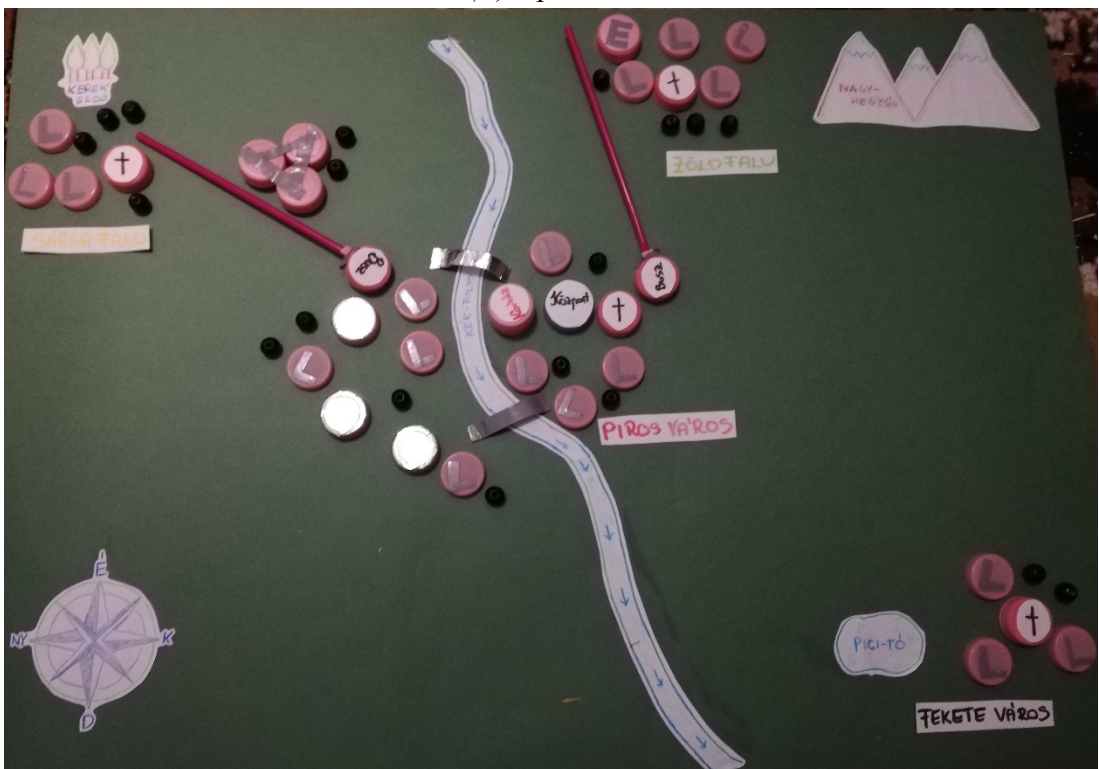
Az üres alap

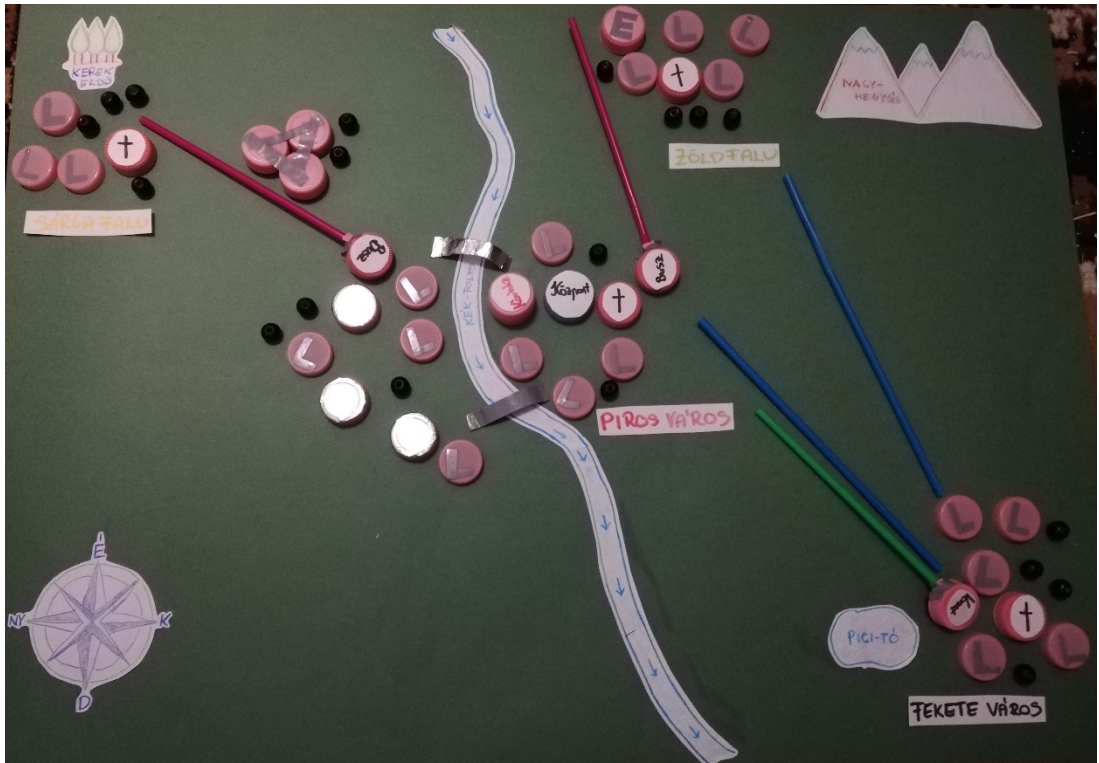
(A) lépés

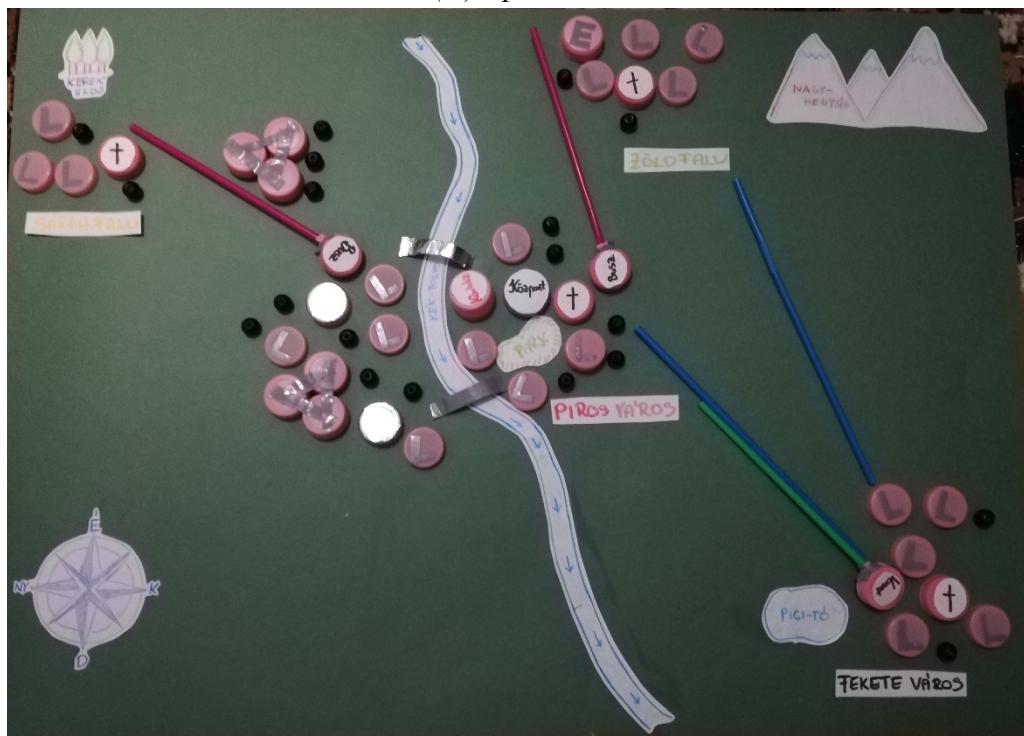
(B) lépés

(C) lépés

(D) lépés

(E) lépés